

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE ECCLESIA|| TRIVMPHANTE,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

III. De forma.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53909)

Testamenti veteris, qui iusserat sibi ædificari tabernaculum, & templum, non esse verum Deum, sed malum principium, & pugnare cum Deo Testamenti noui. Sed refellitur elegantissimè ibidem ab Augustino; nam Manichæi dicebant, Deum Testamenti veteris voluisse templa: Deum Testamenti noui non voluisse.

At è contrario legimus in Testamento veteri, Isaiæ 66. dicentem Deum: *Cælum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum, & quam domum ædificabitis mihi?* Contra in Testamento nouo, Ioan. 2. dicentem Christum de templo manufacto: *Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis.* Et Matth. 21. *Domus mea, domus orationis vocabitur.* Deus igitur vnus, & idem in vtroque Testamento approbat templa, in quibus adoratur, & non approbat templa, quibus putetur includi: quomodo idola, id est, Dij Gentium verè in templis continebantur, nec inde poterant exire, nisi qui eos affixerant parietibus, inde detrahere, & asportare vellent. sed de hoc plura in cap. 4.

CAPVT III.

De forma.

DE forma Ecclesiarum Christianarum non est quod multa dicamus, cum adhuc antiquissima Ecclesiæ visantur. Duo tamen notanda sunt. **VNUM**, ad similitudinem templi Salomonis, in quo erat atrium, sancta, & sancta Sanctorum, Ecclesiæ ferè omnes habuisse tres partes. Primò porticus ante ingressum in templum, quem locum Græci *πρόσθαυον*, nostri vestibulum dicunt: vbi manebant pœnitentes. Deinde erat *ἱερόν*, id est, templum, siue nauis. Vltimò *ἐκκλησία*, siue *ισαγῆτιον*, hoc est, sacrarium, siue sanctuarium, siue adyta, quæ erat pars interior templi, vbi erat altare, quæque diuisa erat à reliquo templo gradibus, cancellis, & velis, siue aulæis: neque eò penetrabant alij, quàm sacerdotes cum suis ministris clericis.

Præter

Præter has templi partes erat etiam domuncula annexa templo, quæ dicebatur ædicula saluatoria, ubi sedebat Episcopus, cum se pararet ad sacra facienda. Vide Eusebium lib. 3 de vita Constantini, ubi describit templum, quod Hierosolymis ad sanctum sepulcrum Constantinus extruxit: item Theodoretum lib. 4. hist. cap. 20. ubi meminit sacrarij aulaeis separati à reliquo templo, quò introduxit Basilius Valentem Imperatorem: item lib. 5. cap. 17. ubi meminit tam sacrarij, quam ædiculæ saluatoriæ. Vide etiam Hieronymum in epistola de obitu Nepotiani, Augustinum lib. 22. de ciuit. Dei, cap. 8. in fine. & Walfridum Strabonem libro de rebus Ecclesiasticis, cap. 4. & 6.

ALTERVM est, Ecclesias Christianorum vt plurimum ad Orientem conuersas fuisse, & quatuor latera habuisse, quibus quatuor mundi partes aspicerent, exceptis quibusdam, quæ propter loci commoditatem aliter constitutæ sunt: id partim experientia constat: partim etiam testimonijs veterum. Nam Tertullianus libro contra Valentinianos non procul ab initio, dicit, Ecclesias Christianorum Orientem amare solitas. VValfridus Strabo libro de rebus Ecclesiasticis, cap. 4. dicit, maiorem partem Ecclesiarum ita fabricari, vt qui in eis orant, Orientem respiciant. idem Paulinus epist. 12.

Idem testantur Iustinus q. 118. Epiphanius hæresi 19. quæ est Ossenorum; Origenes homil. 5. in Num. Basilius libro de Spiritu sancto, cap. 27. Gregorius Nyssenus orat. 5. de oratione Dominica; Augustinus lib. 2. de serm. Domini in monte, cap. 9. Germanus in libro de theoria rerum sacrarum; Ioannes Damascenus lib. 4. de fide, cap. 13. & omnes illi veteres, qui scribunt Apostolicam esse traditionem, vt oremus conuersi ad Orientem. id enim præcipuè seruari par est in solennibus precibus, quæ funduntur in templis.

Rationes autem huius cæremoniæ sunt quinque. PRIMA, quia ad Orientem erat Paradisus Genes. 2. secundum versionem LXX. ubi enim habet vulgata editio: *Plantauerat Deus Paradisum à principio*, Græca habet, ἐφύτευσεν παράδεισον ἐν ἑδρῇ κατὰ ἀνατολὰς. & certè verbum Hebræum אֲדָמָה utroq; modo rectè verti potuit. significat enim Ante, & Orientem, quæ est pars mundi anterior. Vnde etiam noster inter-

pres Genes. 4. vertit idem nomen, ad Orientalem plagam. Oramus igitur conuersi ad Orientem, quia profitemur nos peregrinos, & ad patriam nostram, vnde eieci sumus, suspiramus, ita Gregorius Nyssenus.

SECUNDA ratio est, quia ab Oriente cœlum surgere, & moueri incipit, estq; propterea pars illa totius mundi corporalis excellentissima. Ideo autem orantes conuertimus faciem corporalem ad corpus excellentissimum, tum, vt Aristotelinus, quia Deo sunt danda semper meliora, tum etiam vt admoneamur conuertere faciem spiritualem animæ ad spiritum excellentissimum, qui est Deus. ita B. Augustinus.

TERTIA ratio est, quia Christus, quem oramus, est lux mundi, Ioan. 8. *Et Vir Oriens nomen eius*, Zach. 6. vt igitur significemus, nos in oratione illustrari à Christo sole iustitiæ, sicut illustrantur à sole corporeo qui ad Orientem respiciunt; ideo hac cæremonia vtimur, ita VValfridus.

QUARTA ratio est, quia Dominus ipse moriens in cruce, Occidentem respiciebat, nos ad Orientem oramus, vt quasi faciem crucifixi intueamur: & quia ipse *ascendit in celum cœlorum ad Orientem*, Psalm. 67. nos ad Orientem conuertimur, vt quasi eum ascendentem votis, ac precibus deducamus: ac demum quia ipse ab Oriente venturus creditur ad iudicium, Matth. 24. *Sicut fulgur exit ab Oriente, & parit & usq; in Occidentem, ita erit aduentus filij hominis*: nos ad Orientem precamur quasi venturum iudicem expectantes, ita Damascenus.

Possimus addere QUINTAM rationem, quia Iudæi orabant, & orant ad Occidentem, vt patet Exod. 26. vbi dicitur ostium tabernaculi ad Orientem versum fuisse, & Ezech. 8. ubi dicitur: *Ecce in ostio templi Domini inter Vestibulum, & altare quasi viginti quinq; Viri dorsa habentes contra templum Domini, & facies ad Orientem, & adorabant ad ortum solis*. Reprehendit enim Scriptura quosdam, qui contra ritum eius temporis adorabant ad Orientem. Nos igitur ad Orientem respicimus, dum Iudæi respiciunt ad Occidentem, vt significemus, eorum esse literam Occidentem, nostrum autem spiritum viuificantem: & velamen adhuc manere super eos eorum, nos autem conuersos ad Dominum deponibile velamen.